

*„Wiarę krzewić w sercach rodaków będzie
obowiązkiem naszym”*

Rola i znaczenie „Gazety Polskiej w Brazylii” dla Polonii brazylijskiej w latach 1893-1914

Kurytyba

Karol Szulc (1839-1907)

Dnia 18 lipca o godz. 3 z rana zasnął w Bogu po długich i ciężkich cierpieniach opatrzony św. Sakramentami mój ukochany mąż i nasz kochany ojciec śp.

Karol Szulc

weteran z r. 1863.

przeżywszy lat 68. - Pogrzeb odbędzie się w niedzielę o godzinie 5 i pół po poł. z zakładu Sióstr Miłosierdzia, plac Bernardyński. - O czym donosi krewnym i znajomym w ciężkim i nieutulonym smutku pogrążona

żona i rodzina.

Historia „Gazety Polskiej”

1892 r.

- Karol Szulc publikuje prospekt „Wiarusa Polskiego”
- wydanie pierwszego numeru „Gazety Polskiej w Brazylii”
- inż. Edmund Sebastian Woś Saporski, ks. Władysław Smołuch, Antoni Bodziak - pomoc przy wznowieniu wydawania „Gazety Polskiej w Brazylii”
- założenie spółki akcyjnej
 - tygodnik
 - co roku inny udziałowiec brał na siebie obowiązki redaktora
 - nakład: 500 egzemplarzy, sprzedawano 300

Historia „Gazety Polskiej”

1894 r. - upadek „Gazety Polskiej”

- rewolucja federalistów w Brazylii
- liczba prenumeratorów spadła do 100 osób
- wydawanie „Gazety Polskiej” do 1894 r.
- drukarnię przejmuje Aleksy Waberski - rozpoczęcie wydawania „Polonii” pod redakcją Ignacego Waberskiego

1896 r. - upadek „Polonii”, wznowienie „Gazety Polskiej”

Historia „Gazety Polskiej”

Początek XX wieku - konkurencyjny
„Kurier Parański”

Czasopisma konkurencyjne:

- „Diablik Parański” - piśmiennictwo satyryczne
- „Prawda” - założona w 1900 r. przez zecerę Franciszka Dybowicza oraz grono osób, które nie zgadzały się ze stanowiskiem „Gazety Polskiej”; później przejęta przez Józefa Okołowicza
- „Robotnik Parański” - założony przez grupę emigrantów Towarzystwa Tadeusza Kościuszki

Historia „Gazety Polskiej”

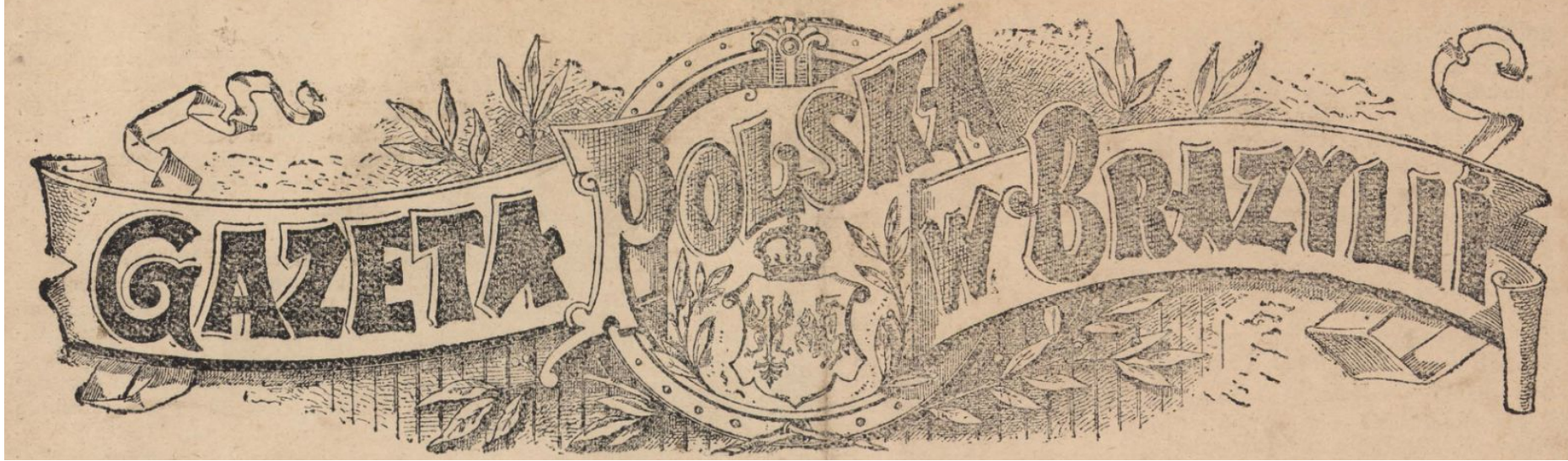
„Polak w Brazylii”

- Kazimierz Warchałowski, Jan Hempel
- wysoki poziom
 - dodatki ilustrowane
 - dodatki powieściowe
 - działy dla kobiet i dzieci

Towarzystwo Św. Stanisława - ks. Stanisław Trzebiatowski → prowadził wydawnictwo od 1912 do 1935 r., nadając mu charakter umiarkowany i centrowy

Analiza zawartości „Gazety Polskiej w Brazylii”

- pierwsze pismo w języku polskim wydawane w Ameryce Południowej
- publikowane w latach 1892-1941 w Kurytybie
- założone przez Karola Szulca
- najważniejsze pismo Polonii brazylijskiej
- zamieszczano w nim przegląd spraw polskich w Brazylii, Urugwaju, Argentynie i Paragwaju
- objętość: zazwyczaj od 4 do 8 stron
- po roku 1901 pojawiają się hasła: „Bóg i Ojczyzna!” oraz „Za prawa ludu polskiego w Brazylii”

Pismo Ludowe dla Polaków w Ameryce Południowej redagowane — w duchu religijno—narodowym.

Pod redakcją Członków

GAZETA POLSKA wychodzi co sobotę, prenumerata wynosi rocznie w miejscu jako też i na całą Brazylią 10 Milreisów. Na całą Amerykę południową, Północną i Europę Marek 15. — CENA INZERATÓW: od wiersza drobnego druku 100 reisów, poszukującej pracy, krewnych lub znajomych placą połowę. — Rekopisma nie zwracają się, wszelkie listy, korespondencye i pieniądze, winny być adresowane, Administracya «GAZETY POLSKIEJ w BRAZYLII» w Curitybie, Estado do Parana, Brazil, Praça do Rozario N. 3. — W tejże drukarni przyjmują się także wszelkie roboty inne w zakres drukarski wchodzące.

— Uprasza się wszystkich życzliwych Rodaków którym oświata Ludu naszego na sercu leży, ażeby zechcieli łaskawie w każdej miejscowości Południowej Ameryce utworzyć agencye dla niniejszej gazety. — Wszyscy którzy pragną mieć dalsze numery tej gazety, uprasza się o łaskawe odwrotne zawiadomienie, gdyż jak wiadomo tutejsza poczta nie bardzo lubi się pospieszać, a drukarzowi spieszno jest wiedzieć ile egzemplarzy ma drukować.

- Pismo Ludowe dla Polaków w Ameryce Południowej, redagowane w duchu religijno-narodowym - podtytuł przestaje się pojawiać wraz z nr 12
- częstotliwość: wychodzi co sobotę
- informacje o prenumeracie
- prośba o utworzenie w każdej miejscowości w Ameryce Południowej agencji dla tejże gazety
- brak nadrzędnych haseł

Pierwszy numer z 1893 r.

- informacje o odkupieniu drukarni Szulca, o redakcji gazety, w której skład wchodzi duchowni i świeccy obywatele, a także o administracji (p. Saporski)
- „wiarę krzewić w sercach rodaków będzie obowiązkiem naszym”
- „od Ojczyzny kochanej oderwani na ziemi obcej i między obcych rzuceni zapomnieli byśmy żeśmy Polakami, otóż poczucie narodowości rozbudzać i popierać, łączność z Ojczyzną naszą i rodakami za Oceanem utrzymywać, to zadanie nasze”

Curitiba d. 9 go Lipca 1893.

Do Szanownych Czytelników

•I ten szczęśliwy kto padł wśród zawodu
Jeżeli poległ ciałem

Daj innym szczebel do sławy grodu!•

Jak Wam wiadomo ostatniego grudnia 1892 r. numerem 12 tym Gazeta polska w Brazylii zaprzestała wychodzić, gdyż Właściciel i Redaktor gazety p. Karol Szulc, zakładając gazetę, rachował na liczne abonowanie lub poparcie przez Polaków osiedlonych w Ameryce południowej, i nie mógł poświęcić szczupłych swoich funduszów na kosztą tego wydawnictwa. Zgłosiła się tylko piąta część oczekiwanych abonentów, a przekonawszy się wydawca, że nie może liczyć na pomoc rodaków, zwinął gazetę jak przepowiedział w ostatnim numerze.

W ostatniej chwili garstka szlachetnych rodaków, tchnących błogim ogniem miłości do Matki Ojczyzny, porozumiewszy się z p. Szulcem odkupili od niego drukarnię, i Redakcję gazety obejmują duchowni i świeccy obywatele a administrację p. Saporski.

Ciekawe powieści i historyje umieszczać będziemy w odcinku gazety, a żartobliwe fraszki i anegdoty znajdują także pomieszczenie.

Pożyteczne będą rozmaite wiadomości z higieny, weterynaryi, ogrodnictwa, pszczelnictwa i innych drobnych gałęzi gospodarstwa.

Ogłoszenia kupieckie i dokładny wykaz cen targowych zaoszczędzą niejednej rodzinie czasu a umożliwią lepsze kupno i sprzedaż.

Mały pocztarek przyniesie nam spis listów pocztą przybyłych.

Takiem zadaniem życzymy sobie być Szanownym Czytelnikom poży-

tecznymi, bolejąc i ciesząc się wspólnie, a krzewiąc miłość Boga, Ojczyzny i ludzkości życzymy sobie żebyście nas serdecznie przyjęli!

Daj Boże!

- redakcja zapowiada wiadomości o Brazylii, „która ma się stać drugą ojczyzną naszą”

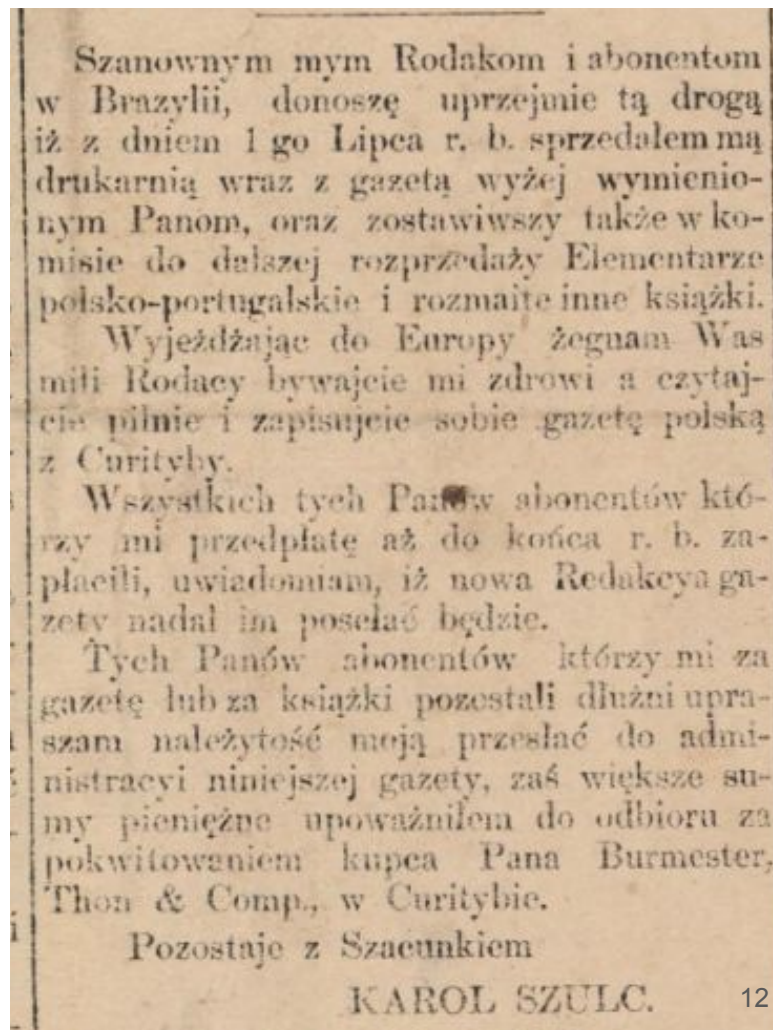
Pierwszy numer z 1893 r.

Sam Karol Szulc informuje swoich czytelników o sprzedaniu swojej drukarni wraz z gazetą.

Podaje także informacje o swoim wyjeździe do Europy, o przedpłacie czasopisma oraz wysyłce zainteresowanym.

Informuje o zawartości gazety:

- powieści, historie, fraszki i anegdoty
- wiadomości (higiena, weterynaria, ogrodnictwo)
- ogłoszenia
- spis listów

Prenumerata, abonenci

**Prenumeratę „Gazety
Polskiej w Brazylii“
przyjmują na warunkach redakcyj-
nych PP.:**

W Paranie. (Brazylja.)

P. Holubek	Araucaria
Bolesław Kłosowski	Ponta Grossa
Jan Puchalski	Sao Matheus
Jan Szkleniarz	Prudentopolis
Adolf Schirl	„ „

W Argentynie: The Standard 152 Calle
Maipu 152 Buenos Aires.

W Ameryce Północnej: Ameryka-Echo 1140
Nebraska Ave. Toledo — Ohio.

W Austrii. (Europa): G. Gebethner Co. 23
Rynek Główny, Kraków, Galicya.

Prenumerata dla Argentyny wynosi 7 pesów
papier rocznie.
„ „ Ameryki Północnej i Kanady
3 dolary rocznie
„ „ Austrii, „ 15 Koron.

Wykaz abonentów, którzy popła-
cili p. Szulcowi za gazetę i którym
zobowiązujemy się wysyłać takową do
końca roku:

- P- Juljan Frost-
- „ Jan Kajut.
- „ Wojciech Steżowski.
- „ Marcin Świdorski.
- Ks. Dominik Pezo.

do końca Września r. b.

- P. Piotr Buczyński.
- „ Jan Felski.
- „ Antoni Jabłoński
- „ Jan Knuta
- „ X. Peters
- „ Franciszek Nadolny
- „ Józef Ormianin
- „ Teofil Reda
- „ Michał Trojan
- „ Franciszek Grobliński
- „ Józef Kowalski
- „ Robert Łukaszek
- „ Michał Szelagowski
- „ Michał Kozłowski
- „ Jan Lipowski
- „ Jan Zblewski za 2 egz.

GAZETA ^W POLSKA BRAZYLII

NAJSTARSZE I NAJPOCZYTNIEJSZE PISMO POLSKIE W POŁUDNIOWEJ AMERYCE, WYCHODZI W PIĄTEK KAŻDEGO TYGODNIA.

Numer pojedynczy kosztuje 200 rs. — Dla poszukujących pracy ogłoszenia darmo.

PRZEDPŁATA WYNOŚI :

Półrocznie	4.000
Rocznie	8.000
* za granicą	10.000

Adres Redakcyi i Administracyi:
»Gazeta Polska« — Rua Assunguy N. 44 — Curytyba
PARANA — BRAZYL.

OGŁOSZENIA
po 100 reisów od wiersza
drobnym drukiem. Opłata za wszelkie
ogłoszenia z góry.

Rękopisów nie zwracamy. Listów nieopłaconych nie przyjmujemy.

Redaktor i wydawca **M. Gross.**

8 Października 1909 r.

Rok XVII. N. 61.

Rok XX.

Kurytyba, dnia 1 Marca 1912.

Nr. 9.

GAZETA POLSKA

Pismo tygodniowe bezpartyjne poświęcone sprawom polskim w Brazylii.

Adres dla listów zwyczajnych:

»Gazeta Polska«, Curytyba-Paraná, Caixa postal »B«.

Adres dla przekazów pocztowych (vales postaes), listów poleconych (regis-
trados) i pieniężnych:

»Gazeta Polska«, Rua Dr Muricy 143, Curytyba-Paraná.

Redakcja mieści się przy ulicy Dr. Muricy Nr. 143

Redaktor i wydawca: **F. DY BOWICZ.**

Drobne ogłoszenia po 200 rs. za wiersz lub jego miejsce.
Ogłoszenia większe według umowy.

Numer pojedynczy kosztuje 200 rs.

(Brazylia)

GAZETA POLSKA

W BRAZYLII.

Wiara i Ojczyzna!

Kościół i Szkola!

Adres dla listów zwyczajnych:
„Gazeta Polska“, Curitiba-Parana, Caixa postal B.
Nakładem T-wa Św. Stanisława.

Redakcyja i administracyja mieści się przy kościele polskim.
Redaktor: *Józef Pekała.*
Współpracownicy różni.

Ogłoszenia według umowy.
Numer pojedynczy kosztuje 200 rs.
Agent na Kurytybę i okolicę: Jan Faucez rua America.

Wiara i Ojczyzna!

Kościół i Szkola!

Tematyka artykułów na łamach „Gazety Polskiej w Brazylii”

Informacje gospodarcze

KURS PIENIĘDZY:	
Funt szterlingów	15.000
Dolar amerykański	3.090
Korona	626 reis
Marka	736 "
Frank	597 "

nr 9 z 1912 r.

CENY TARGOWE	
w Curitybie dnia 26 go sierpnia b. r.	
Żyto za alkiery (40 litrów)	3.000 do 3.500 rs.
Groch czarny za kargere (120 litr.)	30.000 rs.
Kukurydza „ „ „	9.000—10.000rs.
Mąka z kukurydzy za alkiery	7.500 rs.
„ z mandioki „ „	6.000 rs.
„ pszenna za arobę (15 kilów)	4—5.000 rs.
„ żytnia „ „	3.000 rs.
Ryż krajowy za worek (60 kilów)	27.000.
„ angielski „ „	21.000.
Kawa z Campos „ „	98—100.000.
Cukier grubego gatunku „ „	29—34.000 rs.
„ średniego „ „	33—42.000 rs.
„ lepszego „ „	44.000 rs.
Kaszas (wódka z trzciny cukrowej) za pipę (duża beczka) płacą	215.000 rs.
Mięso suszone (charque) za arobę płacą	9.000 rs.
Słonina za arobę płacą	12.000 rs.
Mięso wołowe za 1 kilo płacą	700 rs.
„ wieprzowe „ „	800 rs.
Masło „ „	3.000—3.500 rs.
Smalec „ „	1.600 rs.
Tytoń krajowy za arobę płacą	25.000 rs.
„ z Conchas „ „	35.000 rs.

nr 8 z 1893 r.

Ceny targowe w Kurytybie z dnia 1 marca.	
Żyto alkiery	5.300
Kukurydza kargier	9\$000 do 9.500
Fasola kargier	16.000 do 17.000
Owies alkiery	2.300
Groch okrągły alkiery	5 000
Ziemiaki alkiery	4.000 do 4.5000
Kasza tatarszana litr	500 reis.
Mąka pszenna	15.000
„ „ „ sublima	16.500
Mąka żytnia aroba	4.000
Otreby aroba	2.300
Cukier mascavo	17.000
„ mascovinho	19.000 do 21.000
„ biały	31\$000
Kawa zielona 80 litr. —	58 000 do 60 000
„ palona 1 Klg.	1.200
Nafta skrzywnka	10.000 do 11.000
Słonina aroba	10.000
Sól alkiery	6\$000
Kaszas pipa	150\$000
Ryż czerwony	29.500
Ryż biały	30 000 do 32 000
Herwa podług dobroci	3.800 do 4 000
Kury	1.500
Jaja	1.000
Masło	3.500 do 4.000
Stoma 50 kkg.	3.000
Siano aroba	800 rs.
Cebula aroba	2.000

nr 9 z 1912 r.

OKRETY.

Ze Santos do Hamburga :

»Habsburg« 30 marca
»Hohenstanfen« 6 kwietnia

Ze Santos do Tryestu :

»Kaiser Fr. Josef« 31 marca

Ze Santos do Buenos Aires :

»Umberto« 2 kwietnia
»Cap. Arcona« 6 „

Ze Santos do Nowego Jorku :

»Vasari« 7 kwietnia
»Voltaire« 21 kwietnia
»Vestris« 5 maja

Pociągi osobowe odchodzą z Kurytyby :

Do Ponta Grossy o godzinie 5-ej minut 20 rano

Do Paranagua „ „ 6-ej minut 30 rano

Przychodzą :

Z Ponta Grossy o godzinie 8-ej min 6 wieczorem

Z Paranagua „ „ 6-ej min. 30 wieczor.

nr 13 z 1913 r.

Wiadomości zagraniczne

Wiadomości zagraniczne

W Niemczech walka wyborcza do Sejmu skończyła się z małą większością głosów sprzyjających wnioskowi wojskowemu.

Ruch wyborczy polski na Górnym Śląsku przemawiał za Centrum, szczególnie za partją katolicką trzymającą się programu s. p. Windthorsta, który, jako polityczny testament, zostawił partyi Centrum uchwały z wyrażeniem, aby nie dawać rządowi ogromnych milionów na wojsko. Inaczej zapatrywali się posłowie nasi z Poznańskiego, którzy licząc zapewne na uwzględnienie potrzeb duchowych naszej ludności a lepsze wyposażenie rządu dla Polaków, popierali projekt wojskowy.

Wiadomości zagraniczne

STANY ZJEDNOCZONE

W dniu 3-go lipca r. b., uroczystego święta narodowego amerykańskiego, odwołanym został nadzwyczajny wytwór ludzkiej fantazji i sztuki, — sławne koło Ferrisa, które kosztowało 400.000 dolarów. Koło kolo wisi w powietrzu 15 stóp nad powierzchnią ziemi, a osi spoczywa na dwóch olbrzymich wieżach, wysokich 140 stóp. Średnica koła wynosi 250 stóp, a obwód stóp 825. Właściciel koła ma dwa obwody: zewnętrzny i wewnętrzny, połączone ze sobą żelaznymi sztabami. Pomiędzy temi dwoma obwodami wisi 36 wagonów, z których każdy ma 40 siedzeń. Os owego koła jest 32 cale gruba i 45 stóp długa. Ciężar koła wynosi 1.200 ton, które wprawia w ruch maszyna o sile 1.000 koni. 1.440 osób może używać jednocześnie przyjemności karkołomnej jazdy.

MEKSYK.

W stolicy tej Rzeczypospolitej na ulicy Perjusta odkryto skarb w wartości dwóch milionów dolarów. W wykopanej beczce znaleziono pełno złota i przytem wiele naczyń ze srebra. Woda tryskająca znacznym strumieniem przeszkodziła dalszym poszukiwaniom. Skarb ten miał być zakopanym z rozkazu cesarza Maksymiljana, brata teraźniejszego cesarza austriackiego, jako jego własność.

ANGLJA

Anglicy, którzy ze wszystkich narodów posiadających zagraniczne kolonie, unieją najlepiej z tych korzyść i podnieść dobrobyt zawiadanych krajów, projektują we wschodniej Afryce olbrzymią koleją żelazną, prowadzącą od portowego miasta Mambossa, leżącego nad oceanem Indyjskim, do jeziora „Victoria“ w kraju Ugandy w środkowej Afryce. Długość tej koleji ma wynosić 657 mil angielskich, a kosztą rachują na 2.240.000 funtów sterlingów.

FRANCJA

Na jak słabych nogach stoi teraźniejszy rząd francuzki, a jak moralnie sprężyniało się społeczeństwo przedstawione przez deputowanych w parlamencie pokazało się to w sprawie Panamackiej, a w ostatnich dniach przy

Parży, które tylko za pomocą regularnego wojska zdołano poskromić, Niewinna kocia muzyka, którą akademicy wyprawili znieawidzonemu senatorowi Berengerowi, zdołała wywołać powstanie, w którym brało udział blisko 16.000 osób. Zuchwała i ufna w bezkarność policja francuzka zamiast umiarkowanie zaspoкоїć rozjątrzone umysły, zaczęła z bronią w rękę rozpedzać studentów. Do obrzeczonych takim postępowaniem policji zaraz przyłączył się żywioł anarchiczny, który tylko czekał na sposobność pomśczenia się na znieawidzonej jej policji. Rozpoczęto budować barykady, strzelano na odwet do policji i gwardji municypalnej, a gily atakowano każdego czy winny lub niewinny wściekłość ludności wzrosła do największego stopnia.

Nadciągające regularne wojsko dopiero zdołało zrobić koniec rzuci. Prefekta policji de Lozé, który dał rozkaz do tak bezwzględnej obchodzenia się z ludem, dymisjonowano. Chociaż tymczasowo zaspojojono umysły, rząd co chwila obawia się nowego wybuchu i dla tego ściga coraz więcej wojska do Parży.

NIEMCY.

Jak było zapowiadane, odwiedził cesarza niemieckiego carewicz dnia 11-go lipca r. b. Na dworcu Włopotark powitał go serdecznie cesarz Wilhelm, z kąd otwartym powozem pojechał do Nowego Pałacu, gdzie cesarzowa na cześć W. Księcia ofiarowała wspaniały obiad dworski na 30 nakryć.

Honorowy spalera na stacji tworzył bataljon rekrutów piechoty, a muzyka pułkowa, grała marsza rusyjskiego. Tego samego dnia odjechał carewicz do Berlina.

AUSTRO-WĘGRY.

W kopalniach węgli i żelaza w Kladnie w Czechach strejkuje 8.000 robotników. Władze krajowe wysłały na miejsce dla uspokojenia strejkujących i zaprowadzenia ładn, policję i dwie kompanje wojska. Gdy strajkierowie nie chcieli usłuchać rozpedzono ich przemocą. Zostało na placu ranionych 30 do 40 strajkierów.

W tym samym czasie zgromadziło się w Weissenberg w Morawji 5000 robotników na narady dla zaprowadzenia ogólnego prawa głosowania. Rolnicy, którzy chcieli rozpedzić zro-

ządzenie, przyjęte wystrzalami z rewolwerów i kamieniami. Komisarz policyjny został zabity, przytem pięciu policyantów śmiertelnie ranionych i 26 robotników mmiój lub więcej niebezpiecznie ranionych.

Do Krakowa przybył nuncjusz Stolicy Apostolskiej Mr. arcybiskup Agliardi. W pałacu ksiąsco-biskupim przyjmował wszystkie kapituły i duchowieństwo diecezjalne. Obecnym był także ks. kanonik z Kromieryża, przewiel. hr. Potulicki. Nuncjusz przemawiał do zebranego duchowieństwa po łacinie.

Dla ludności dotkniętej powodzią na Bukowine cesarz austriacki udzielił 10000 złotych.

WŁOCHY

Następcą tronu włoski, książę Neapolu, przyjął zaproszenie na niemieckie manewry zapowiadane na miesiacu jesienne bieżącego roku.

Kardynał Serafino Vanutelli, arcybiskup Bolonii, złożył dostojność ministra u Watykanu. Przyczyną tego ma być, że kardynał nie zgadza się z polityką Watykańską. W niektórych kołach istnieje mniemanie, że kardynał Vanutelli będzie następcą Leona XIII. Mr. Sasea został zamianowany sekretarzem kongregacji Propagandy. Ojciec J. w. udzielił audyencji biskupom amerykańskim, niedawno zamianowanym. W krótkce papież ogłosi encyklikę o kwestyji szkolnej w Ameryce.

GRECJA

W mieście Skaramenga wyłączał w powiecie magazyn rządowy prochu. Dwadzieścia osób pracujących w tym zakładzie zostało zabitych. Strata wynosi trzy miliony franków.

CHINY

Głównym miejscem dla wywozu chińskich „Kuli“ jest port w Hong-Kong, gdzie angielskie firmy wędrowek Kuliów ulatwiają. Wyraz „Kuli“ jest właściwie hindostańskiego pochodzenia i znaczy tyle co „wyrobnik“. Wędrowki te chińskich robotników rozpoczęły się dopiero w r. 1840. W kraju nazywają wyrobników tych „Machu sai“, co mniej więcej znaczy „sprzedany jak bydło w klatce“. Chinczyzy zamieszkałi na południu od Shanghai najchętniej wyruszają do Manilli, Batawii i Siam, podczas gdy

Wiadomości z kraju

Wiadomości z Brazylii.

Parana.

Uprawa roli i droga żelazna. Gdy nie bardzo dawno wysłano Ministrowi Rolnictwa próbki pszenicy wychodowanej w pobliżu Guarapuawy, przedstawiono zarazem nagłą potrzebę złączenia miasta Guarapuawy z najbliższą stacją kolei S. Paulo Rio Grande ułatwiającą tym sposobem skolonizowanie zachodnio-południowych części Parany, które są bardzo urodzajne i łatwe do uprawy, a które z braku dobrej i szybkiej komunikacji stoją pustkami.

Bez dobrej komunikacji nasze municypium nie może myśleć o sprowadzeniu emigrantów w tę część Stanu, tymbardziej że kolej S. P. R. G. jest bardzo odległa od tej miejscowości. Oto powód z którego municypium Guarapuawy nie może dążyć do rozwinięcia się jak powinna i jak się dzieje z innymi municypiami połączonymi koleją żelazną.

Jak wiadomo linja kolei S. Paulo Rio Grande, przecina nasz stan od północy na południe,

ciągąc po kolana w brocie.

Rio de Janeiro

Pół w wieloryba. W zatoce morskiej w Nicteroy, tuż obok Rio de Janeiro udało się tamtejszym rybakom ubić wieloryba 15 metrów długiego. Pół był łatwy, gdyż wieloryb został burzą morską wpędzony do zatoki, a następnie uganiając się po zatoce, wpadł na mieliznę na wysepce Conceição, gdzie go ubito harpunami. Gdy sądzono, że potwór nieżyje przystąpiono do jego cwiartowania. Kilku rybaków chwyciło go za ogon, musieli jednak jak najprędzej uciekać, gdyż począł on bić tak silnie ogonem, że byłby ich pozabijał. Rzucano się wówczas ze siekierami na cielsko olbrzyma i począł je rąbać i cwiartować w kawałki, dopóki nie rozbrano go zupełnie. Czynności cwiartowania przyglądały się tłumy ludzi z brzegów nadmorskich.

Na kolonizacye. Izba Deputowanych przyznała 5 milionów milrejsów, jako zapomogę na kolonizacyę dla niektórych stanów. Kwota powyższa została podzielona w następujący sposób:

Pomoc do założenia kolonji w stanach Piahy i Amazonas 400 tysięcy milrejsów; na

go nie umorzy. Amen.

Wiadomości krajowe

PARANA'

Curityba. — Dnia 16 go tego miesiąca został otworzony Kongres stanowy, który ma zreformować ustawy konstytucyjne tego stanu. O godzinie pierwszej po południu odczytał gubernator Dr. Vicente Machado mowę wstępną do kongressu.

Prócz obecnych deputowanych zgromadziło się w gmachu kongressowym bardzo mało publiczności, która widocznie tego roku pokazała jak mało ją ciekawi zgromadzenie sejmowe. Co najwięcej zauważono to było mnóstwo policjantów znajdujących się w pałacu kongressowym i na okolo niego. Na ulicy Liberdade, która wiedzie do tego pałacu ciągle przejeżdżała konnica policji; ludności na ulicach widziano mniej jak zwyczajnie.

Na pierwszym posiedzeniu kongressowym wybrano pojedyncze biura i głosowano na prezesów. Na prezesa wybranym został kapitan Faria Albuquerque a na wice-prezesa ks. Alberto Gonçalves, proboszcz z Kurityby.

W okolicy Kurityby w miejscu „Passo do Meio“ za Cajuru dwóch brazylijanów — Hyppolito Rodrigues Dias

S. BARBARA

Ośmnaście kilometrów ku zachodowi leży od miasta obwodowego Palmeira osada polska S. Barbara załudniona przez wychodźców ze wszystkich dzielnic polskich. Ostatnia statystyka rządowa podała ludność polską tej kolonji na 309 osób. Pomiędzy nimi mieszkają koloniści z Włoch. Ci ostatni już od dawna mają szkołę utrzymaną swoim kosztem a dzielnicę prowadzoną przez nauczyciela Włocha Dr. Rossi. Nasi rodacy po większej części biedni walczyli na początku z wielu żywotnymi trudnościami, niż mogli myśleć o szkole lub nauce dla swoich dzieci. Brakowało im też jak wszędzie na kolonjach tej miłej zgody i łączności pomiędzy sobą. Nie pamiętali tedy o budowie szkoły a nawet o kościółku. Tak długo jak rząd dawał kolonistom roboty na kolonji i niektóre zapomogli nikt się od nich nie troszczył o zakładaniu szkoły i kościoła. Wszyscy się spuszczały na rząd kolonizacyjny i ten zaledwie wyznaczył miejsce na te zabudowania. Dzisiaj nasi koloniści przekonali się, że tylko własnymi siłami mogą dojść do swego dobrobytu i oświaty. Jak nam z tej osady donoszą wszyscy osadnicy zgodzili się zbudować kościółek i szkołę za własne pieniądze. Zna-

Wiadomości - z ziem polskich - od 1904 r., w podziale na zabory

Z ZIEM POLSKICH.

Zabór rosyjski.

Warszawa w ostatnich czasach przechodzi przez silne wstrząśnienia moralne. Od

Zabór austriacki.

Ministrowi pruskiemu p. Rheinbabenowi na znane jego wywody o Galicyi, w których zarzucał tamtejszym Polakom, iż uciskają naród pobratymczy — Rusinów, odpowiedziała rusińska gazeta wychodząca w

Informacje dla wiernych

HR KRZYSZTOF MIEROSZOWSKI.

Religijna obojętność prowadzi do anarchizmu.

Nauka

Ludzie są rozmaitego usposobienia na świecie. Jedni prowadzą żywot świątobliwy dla tego gardzą przyjemnościami świata tego a nawet bogactwa są u nich tem jak się wyraża św. Paweł Apostoł to jest śmieciem i nic więcej. Ale niestety więcej podobno jest takich ludzi, którzy chcą być i po śmierci szczęśliwi ale również chcieliby użyć świata a raczej użyć jego przyjemności do sytu. Tymczasem jedno z drugim nigdy się nie da pogodzić i dlatego to Zbawi-

Nauka

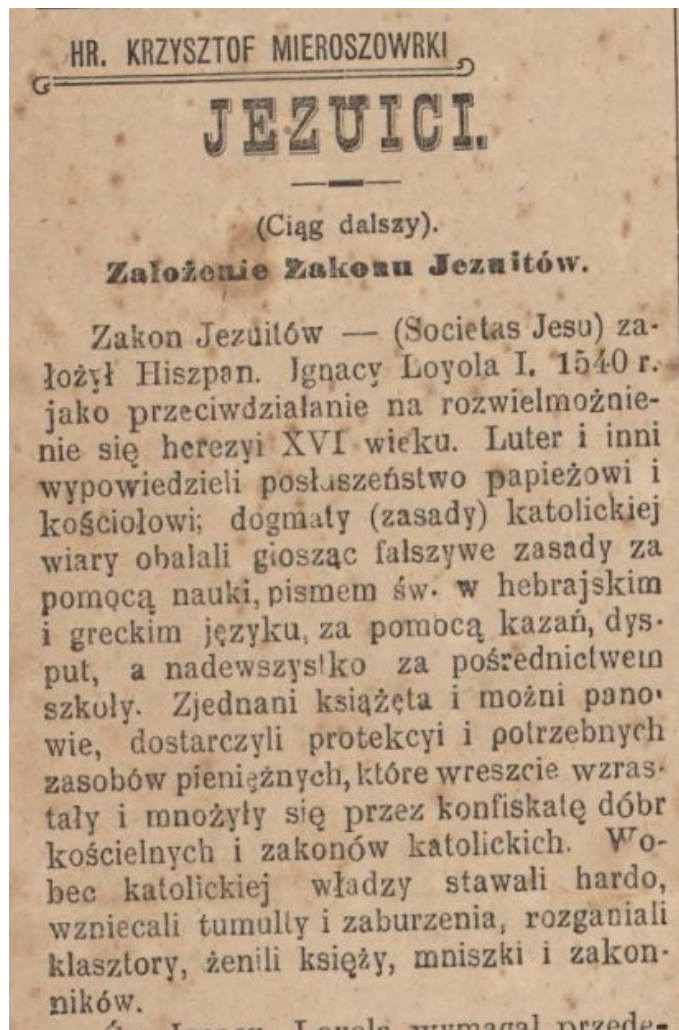
Ewangielia dzisiejsza zawiera bardzo piękne i mądre słowa Pana Jezusa w których przestrzega Uczniów i apostołów swoich przed ludźmi złymi, fałszywymi i obłudnymi, jakimi byli właśnie faryzeuszowie, z tą to i my człowieka obłudnego podłego zwykliśmy piętnować mianem faryzeusza. Takimi są właśnie ludzie którzy nam tak w grzeczny sposób schlebiają w oczy, lecz poza oczy radziby nas w łyżce wody utopić, do takich fałszywych proroków należą uwodziciele do grzechu bez względu na to, czy to są chrześcianie, katolicy lub innej wiary. Do takich fałszywych proroków należą ludzie, którzy na pozór udają pobożność i skromność, a poza oczy dopuszczają się rozmaitych występków nie wstydząc się Oka Pana Boga, który prze-

„Obowiązkiem jest katolików wszystkie gazety katolickie usilnie popierać“. (Słowa z listu Ojca św. Leona XIII).

słowa z listu Ojca św. Leona XIII (nr od 1913 r.)

Artykuły o Jezuitach

- informacje o założeniu Zakonu
- działalność Zakonu
- Ojcowie Założyciele Zakonu
- artykuły publikowane w częściach, na łamach kilku numerów gazety

Wydania specjalne - świąteczne

NA GWIAZDKĘ.

A kiedy będziemy ucztować weseli
Odwiecznym praocjów zwyczajem,
Gdy każdy opłatkiem i sercem się dzieli
My również życzenia Wam dajem

Niech szczęście i przyszłość nam w obcej
(krajinie

Jak gwiazda w Betleem zaświeci
Gdy Jedność nas złączy, nienawiść gdy
(zginie

Ojczyzna wolnością obdarzy swe dzieci! —

Do siego Roku.

Tak Szanowni Czytelnicy! Do siego roku!
Zawsze pragnęliśmy zespolić się z Wami jak
najlepiej aby dążności nasze były wspólne i
jednolite, dążyliśmy do tego aby pismo nasze
było wam bliskie i kochane, było wyrazicielem
Waszych potrzeb i dążeń abyście je uważali
za swoje własne. Jesteście nam zawsze dro-
dzy i zawsze mili! Szczególniej dziś w dniu
wielkiego święta Wigilji Bożego Narodzenia,
w dniu wielkiej miłości wraz z gwiazdą Chry-
stusową chcielibyśmy wnieść w Wasze progi
tylko wieści radosne, wnieść życzenia nasze
serdeczne, uściskać się z Wami, a dzieląc się
staropolskim zwyczajem opłatkiem tu na tek
dalekiej od Ojczyzny naszej obczyźnie mogli
Wam powiedzieć;

Daj Wam Boże aby spełniły się wszystkie
Wasze najtajniejsze pragnienia o czym tylko
marzycie. A naszej nieszczęśliwej Polsce
Daj Boże wolność i swobodę

Redakcyja.

Miejmy nadzieję.

Bóg się rodzi — moc truchleje,
Pan niebiosów obnażony,
Ogień krzepnie — blask ciemnieje,
Ma granice — nieskończony!

Są w życiu narodu wielkie, święte rocznice,
na których wspomnienie żywiej serce bije, a
przed oczyma duszy wstają ranne zorze i nu-
cą nam, zbolałym od dźwignia krzyżów, pieśń
nadziei i wiary w przyszłość!...

Czy pieśń — nadziei i wiary — może

„Miejmy nadzieję! nie tą lichą, marną,
Co rdzeń spróchniały w wąty kwiat ubiera,
Lecz tą niezłomną, która tkwi jak ziarno
Przyszłych poświęceń w duszy bohatera!
Miejmy nadzieję!...

Ks. St. Wesołowski.

1910 r.

Święcenia kapłańskie.

W środę dnia 21 b. m. J. E. ks. Biskup
diecezyi w kaplicy Seminarjum na Batelu
udzielił święceń kapłańskich Józefowi Surkowi.
Nowo wyświęcony kapłan pierwszą premicją
odprawi w niedzielę w kościele araukaryjskim
którego jast parafianinem.

W kaplicy podczas uroczystości święceń
obecni byli oprócz duchowieństwa z Semi-
naryum: ks. Bayer, z Tomas Coclbo, ks. A-
nusz z Araukaryi, ks. St. Trzebiatowski, M
Gross redaktor „Gazety Polskiej“, z rodziny no
wo wyświęconego kapłana; matka i siostry
oraz p. Tyrka z Araukaryi.

Pasterka w kościele św. Stanisława od-
będzie się w sobotę dnia 24 o godz. 12 ej w
nocy.

W Poniedziałek dnia 26. Grudnia b. r. od-
będzie się w polskim kościele św. Stanisława
uroczyste nabożeństwo z kazaniem ku uczce-
niu Matki Boskiej Częstochowskiej.

Tegoż dnia po nabożeństwie zebranie pa-
rafialne w sprawie o ziemię pod kościoł przy
ulicy Monte Video.

Wydania specjalne - wojna

Obawy Niemiec.

W Niemczech panuje powszechna obawa z powodu zwiększenia stanu wojsk francuskich, liczących obecnie w czasie pokoju aż 820 000 żołnierza, podczas gdy cała armia niemiecka sięga tylko 700.000.

Powiększenie armii austriackiej.

Odbyła się pod przewodnictwem austriackiego cesarza Franciszka Józefa konferencja najwyższych oficerów armii austriackiej. Uchwalono utworzenie dwóch nowych korpusów armii, mianowicie korpusu 17-go i 18-go.

nr 12 z 1914 r. (marzec) - zapowiedzi tego, że zbliża się wojna

Rosya znów działa!

Rosya nie myśli wyrzec się planu osaczenia i rozdzielenia naddunajskiej swej sąsiadki.

W wir wojny z Austryą rzucić się boi — bo to za ryzykowna dla niej stawka. Ale czego jej oręż nie dokona, tego dopnie spryt jej dyplomatów.

W ostatniej wojnie bałkańskiej stoczyła zwycięską z Austryą dyplomatyczną wojnę. Związek bałkański, pod egidą Rosyi bezpośrednio przeciw Turcyi sklejonny, lecz pośrednio przeciw polityce Austrii był wymierzony.

Rosya dopięła celu! Wpływy austriackie na Bałkanie runęły, na rzecz wzmożonych bałkańskich państweczek, tej przed-

Ze świata politycznego

O podział Austrii.

PARYŻ. — Według doniesień paryskiej La Petite Republique Serbia i Rumunia tajnym układem zawartym i podpisanym 10 czerwca 1913 roku, utworzyły koalicję mającą na celu rozebranie Austro-Węgier.

Układ ten miał być zawarty za porozumieniem Rosyi i Prus, które przy tej operacyi miały się również obłowić w następujący sposób: Niemcom miały przypaść Czechy i niemiecka ludność w Austrii, Rosya miała odkroić dla siebie Galicyę, Serbia miała otrzymać Bośnię, Dalmacyę i Hercegowinę, wreszcie Rumunii miała przypaść Transylwania, posiadłości węgierskie na wschód od rzeki Tisza.

Wydania specjalne - wojna

Niemcy wypowiedzają wojnę Rosyi i Francyi!

BERLIN. Dnia 31 lipca wystosował rząd niemiecki do Petersburga "ultimatum" z żądaniem w przeciągu 24 godzin odpowiedzi czy Rosya zechce zaniechać mobilizacyi dokonywanej w celach zaczepnych przeciw Niemcom i Austryi.

Równocześnie poseł niemiecki w Paryżu wręczył rządowi francuskiemu "ultimatum" z zapytaniem czy na wypadek wybuchu rosyjsko-niemieckiej wojny, zechce Francya zachować wobec Niemiec neutralność.

Ponieważ rządy rosyjski i francuski nie dały w oznaczonym czasie zadowalającej odpowiedzi — Niemcy wypowiedziały wojnę równocześnie Rosyi i Francyi. Poseł niemiecki w Petersburgu wręczył dnia 1 sierpnia o godzinie 7^{1/2} wieczorem rosyjskiemu ministrowi spraw zewnętrznych Sazonowowi wypowiedzenie wojny.

W tym samym dniu wypowiedział rząd niemiecki wojnę Francyi.

Posłowie niemieccy z Petersburga i Paryża, wyjechali bezzwłocznie do Niemiec.

Dnia 2 b. m. rozpoczęły się operacje wojenne na obu teatrach wojny.

Wojska niemieckie wkroczyły do Królestwa Polskiego, a Rosyanie wtargnęli na Śląsk. Na zachodnim teatrze wojny przekroczyła armia niemiecka granicę francuską w Lotaryngii i marszeruje w kierunku warowni francuskiej

Głosy niemieckie o kwestyi polskiej.

W chwili obecnego naprężenia w Europie, które jest wstępem do groźnej europejskiej wojny -- trwożą się czemraz częściej wrogowie nasi, że na tle międzynarodowych porachunków wyrynać może znów na widownię dziejową kwestya polska.

Po 150 latach rządów zaborczych, przychodzą niektórzy rosyjscy i pruscy politycy do przekonania, że łatwiej było Polskę podzielić, rozebrać — ale pociągnąć jej nie podobna, gdyż mimo zniszczenia odrębności państwowej istnieje naród o wielkiej historycznej przeszłości, żyje własną rodzimą kulturą i jest świadom swych celów na przyszłość.

nr 32 z 1914 r. (6 sierpnia 1914 r.) -
pierwsze artykuły po wybuchu wojny

Z WALKI NA ZIEMIACH POLSKICH.

Paryż. Wojska niemieckie zaatakowały miasto Płock, jednak bezskutecznie. Po dłuższym ataku zostały odparte. Natomiast zajęli Niemcy i obsadzili miejscowość Kibarty.

Nowa porażka rosyjska.

Berlin. Część przedniej straży wojsk rosyjskich wpadła z Kowna do Prus. Wschodnich i zaatakowała nadgraniczną niemiecką twierdzę Memel.

Została jednak po krótkiej walce odparta i zmuszona do ucieczki.

Zdrada włoska.

Rzym. Rząd włoski wycofał się w ostatniej chwili z trójprzymierza, którego był stałym członkiem przez lat kilkadziesiąt.

Krok swój motywuje nielojalnością Austrii, która zaczęła na własną rękę Serbów, bez poprzedniego porozumienia się z Włochami.

Sily lądowe Anglii.

London. Anglia zmobilizowała całą swą armię lądową w liczbie 500.000 żołnierzy.

Ministrem wojny został mianowany zwycięzca Boerów afrykańskich, oraz były wielkorządca Egiptu, lord Kitchener. Zaś naczelnym komendantem całej floty angielskiej mianował król Jerzy V. admirała Johna Rushwortha Jellive.

9 sierpnia 1914 r.

Kłeski niemieckie na morzu

Paryż. U wybrzeży brazylijskich, tuż obok przylądka Cabo Frio zatopił krążownik francuski «De-cartes» kanonierkę niemiecką «Panther».

Na wodach zaś europejskich zabrała w niewolę wojenna flota francuska dreadnought niemiecki «Goeben» i zajęła krążownik francuski «Breslau».

London. Eskadra angielska zaatakowała na morzu Niemcekiem 3 okręty niemieckie z których 2 zostały zatopione a trzeci uciekł. Następnie eskadra angielska wspólnie z francuską puściła się w pościg za flotą niemiecką na morze Bałtyckie. Flota jednak niemiecka schroniła się do kanału kielckiego.

Gibraltar. Angielskie okręty wojenne zajęły i uwięziły w cieśninie gibraltarskiej 50 okrętów towarowych niemieckich.

Na morzu Czarnem.

Petersburg. Eskadra rosyjska na morzu Czarnem zaatakowała i wzięła w niewolę kilka niemieckich statków handlowych.

Blokada portów niemieckich.

Paryż. Eskadra angielska rozpoczęła blokadę portów niemieckich Hamburga i Bremy.

Spodziewano starcia na morzu Śródziemnem.

Wiedeń. Z źródeł austrijskich donoszą że flota niemiecka na morzu Śródziemnym połączyła się z austrijską flotą wojenną celem wspólnego zaatakowania francusko rosyjskiej eskadry.

Wydania specjalne - wojna

Zdobycie Warszawy

przez armię austrijacką.

Wiedeń. Austria, wypowiedziawszy wojnę Rosji, wysłała do Królestwa Polskiego kilkuset tysięcy armię, która dotarłszy pod Warszawę starła się z większym wojskiem rosyjskim. Po trzydniowej zaciętej walce zmuszono wojska rosyjskie do odwrotu, a załogę do opuszczenia Warszawy.

Arcyksiążę Konstanty Konstantynowicz, bawiący w Warszawie w charakterze prywatnym, został uwięziony i wzięty w niewolę. Wiadomość ta, radosna dla nas Polaków, — oby tylko była prawdziwą!

Obawiając się przesady telegramów austriackich podajemy ją z szczególnym zastrzeżeniem.

13 sierpnia 1914 r.

Z WOJNY EUROPEJSKIEJ.

Sprzeczność wojennych wiadomości.

Ostatnie telegramy wojenne z Europy zabarwione są żałą stronniczością.

O tym samym wypadku o tej samej bitwie czy też tym samym ruchu wojsk wypowiadają się inaczej depecze z Londynu, Paryża i Brukseli, przypisując niemal z reguły wygraną swym armiom, natomiast wiadomości z Berlina i Wiednia brzmią wręcz przeciwnie, przerabiając każdą potyczkę na swe zwycięstwo.

Z powodu więc urabiania zwycięstw jest rzeczą arcytrudną wyśledzić bezpartijną prawdę i na jej tle uzmysłowić sobie faktyczny stan rzeczy.

Dlatego też należy mniej pewne doniesienia przyjmować z zastrzeżeniem, gdyż zapewne bezstronny obserwator odkrył by w nich bardzo wiele przesady i nieprawdy.

Paryż znów zagrożony.

Londyn. Centrum niemieckie przełamawszy front francuski na linii Aisne-Marne, posuwa się powoli lecz systematycznie w kierunku Paryża.

Prawe skrzydło generała Klucka jest już w posiadaniu miejscowości Compiègne, oddalonej zaledwie o kilkanaście mil od Paryża.

Na pomoc Anglii

Plymouth. W ostatnich dniach przybyło do portu w Plymouth 30 okrętów wojennych z Kanady, wraz z 30.000 żołnierzami kanadyjskimi.

Sily Austriji a Rosya.

Jedyną względnie pomyślną dla oręża rosyjskiego widownią jest dziś Galicya wschodnia.

Tam w niektórych punktach panami sytuacji są chwilowo Rosyanie.

Rozrywka

Wesoły kącik.

W roztargnieniu.

- Zaczekaj, nieznośny bębnie, byłeś niegrzeczny, za karę nie dostaniesz jeść.
- Mnie się mam, jeść nie chce.
- Tak? Więc za karę dostaniesz jeść.

Poprawił się.

- Kelner, to okropne! W kawie pływa mucha.
- Kelner tonem uspakajającym:
- To wcale nie mucha, to strzępek ścierki.

Matka królów.

(CZASY JAGIELŁOWE)

przez

J. I. KRASZEWSKIEGO.

Ciąg dalszy.

Z Hygieny MIÓD

Niepodobna wszystkim podawać recept w których miód jest najważniejszą częścią składową; dosyć gdy kilka wymienimy przypadków, gdzie miód prawdziwym jest lekiem.

Suchoty, straszny to wróg młodości. Gdy się weześnie pozna tę chorobę, bierze się ezystego miodu, mięsza go się z taką ilością utartej rzadkwi, stawia przez 24 godzin przy ciepłym piecu, i potem zażywa się po łyżeczce 4 do 6 razy na dzień. Znane są wypadki, o których możnaby prawie powiedzieć, że cudem chorzy przyszli do zdrowia, skutkiem tego lekarstwa. Jeżeli zapóźno pocznie się kto tym sposobem leczyć, o skuteczności nie może być mowy.

Rozmaitości.

Handel mięsem ludzkim.

Rzecz, której poprostu trudno dać wiary, gdyby nie fakt, że podają ją najpoważniejsze dzienniki zagraniczne. Oto, jak wykryto, w stolicy Japonii, istniał skład solonego mięsa ludzkiego i marynowanych języków. — Handel prowadzony był od kilku lat. Mięso pochodziło przeważnie z nieboszczyków a ku powali je głównie Chińczycy jako lekarstwo! Policja aresztowała całą służbę zakładu po-grzebowego. Odkrycie handlu ludzkim mięsem nastąpiło przypadkowo. Mianowicie choroby, którym podawano ten środek leczniczy, uskarżali się, że nie pomaga on na żadną chorobę, lecz przeciwnie, po spożyciu lekarstwa pogarsza się stan chorego. Wiadze przedsięwzięły zbadanie wstrętnego lekarstwa i wykryły, że jest to ciało ludzkie.

Bojkot towarów niemieckich.

Lekarze włoscy postanowili bojkotować niemieckie wyroby farmaceutyczne, o ile fabryki niemieckie nie potępią wyraźnie oszczerstw, rzucanych przez pisma niemieckie na włoskich lekarzy wojskowych. Wiele fabryk chemicznych otrzymało zawiadomienie od firm włoskich, że nie będą zakupywały wyrobów niemieckich. Tak np. chininę, której przerób jest monopolem państwa włoskiego, przestano sprowadzać z Niemiec. W Niemczech istnieje obawa, że bojkot rozszerzy się na inne gałęzie wytwórczości.

Skradzione armaty.

Z Wiednia donoszą: Z podwórza arse nalu tutejszego skradziono trzy rury armatnie ważące po 125 kilogr. i długie na półtora metra.

Jak kradzież skutecznie zdolano, nie wiadomo. Po złodziejach nie ma żadnego śladu,

Dział reklamowy

Reklamy przedstawicieli różnych zawodów

Piotr Ordakowski

Kol. S. MATHEUS

budowiczy młynów każdego systemu przyjmuje zamówienia
na budowę młynów i tartaków.

Aleksy Waberski

w Kuritybie

ma zaszczyt donieść Szanownej Publiczności polskiej w mieście i w okolicy, iż w tych dniach otworzył w domu p. Gabriela Carnacciali, «Largo do Mercado»,
swój skład wszelkiego rodzaju mięsa.

Poleca swe wyborne szynki wędzone, kielbasy świeże i wędzone, peklowine i t. d.

Kupuje i płaci dobrze

za bydło tłuste, wieprze i cielęta roczne

Aleksy Waberski,

Curityba, ulica Bonifacio N. 13.

DWÓCH SILNYCH CHEŁPCÓW

uczciwych rodziców chcących wyczerzyć się rzeźnictwa niechaj się zgłosi do
AŁEKSEGO WABERSKIEGO,
Curityba, ulica Bonifacio N. 13.

Maryanna Dobrosielska,

AKUSZERKA POLSKA,

praktykująca od kilkunastu lat poleca się
względem Szan. rodzin polskich w Kurity-
bie i okolicy.

Zgłosić się na ulicę Dr. Pedrosa w do-
mu p. Stachowskiego.

Ostatnia moda!

Skład kapeluszy i parasoli

Stanisława Woyskiego

przy ulicy 15 de Novembro N. 94 w Kuritybie

Zawiadamia przyjaciół i stałych gości, iż świeżo otrzymał
wielki wybór kapeluszy męskich, damskich i dla dzieci, oraz
wspaniały asortyment parasoli, parasolek i lasek.

Posiada również dobór bielizny i drobiazgów toalety
skiej, jak:

koszule, kalesony, kołnierzyki, mankiety, spinki, la-
waty, chusteczki i t. d. i t. d.,

przy cenach znanych ze swej taniości.

Sprzedaz

CHA CARA

obejmująca 40 mórg (8 cartas de fóro) bardzo dobrego gruntu do zasiewu wraz z budynkami, stodołą i ehlywanami jest do sprzedania po cenie bardzo przystępnej.

Do założenia korzystnej cegielni posiada własność dziesięć mórg bezpłatnych tłuści gliny na dachówkę. Odległość od miasta wynosi pół godziny.

Wiadomość u właściciela

Julius Koch

Curityba, ulica Campos Geraes.

Wilhelm Klug

poleca swój
bogato w towar zaopatrzonej

Skład i Fabrykę Cygar

z *Bahia, Sumatra i Havana,*

także tabaki, papierosów i różnych

Tytoniów krajanych w puszkach i paczkach.

Kupującym ryczałtowo za gotówkę oblicza stosownie taniej.

CURITYBA, ULICA QUINZE DE NOVEMBRO N. 94.

Baczność gospodarze!

CIELNE KROWY holenderskiej rasy,

dające mleko bez cielęcia,

są do nabycia na PORTONGU

na szakrze p. Piotra Schilnasa.

Fabryka dzwonów Fryd. Seegemüllera w Kurytybie.

Poleca Przewielebnym Proboszczom Dobrodziejom dzwony z jednolitego, trwałego metalu o pięknym a do nośnym dźwięku, o czem łatwo przekonać się można na Tomas Koelio i innych polskich parafiach.

Ceny przystępne.

MYDŁO PARANA

Spróbujcie.

Mydło Parana

Czyste i gwarantowane.

Mydło Parana

Bardzo oszczędzające.

Mydło Parana

Czyści doskonale.

Mydło Parana

Nie psuje białizny.

Mydło Parana

Robi białiznę śnieżną.

Mydło Parana

Pachnie pięknie.

Mydło Parana

Nadaje cerze delikatność.

Mydło Parana

Wszyscy używają.

Mydło Parana

Sprzedaje się na kawalki po 500 i 250 gramów. Proszę nie kupować inne mydło jak tylko te, które nosi znak „Parana“.

Henrique C. Withers.

Reklamy branży wydawniczej

TRZY TYSIĄCE!

ELEMENTARZY polsko-brazylijskich znajduje się na składzie w drukarni i księgarni polskiej, które nabyć można po 1^g000 za egzemplarz. Elementarz ten opracowany przez p. Hieronima Durskiego nauczyciela przeszło 40 lat tu w Brazylii pracującego okazuje się jako jedyna dotąd książka dla ludu polskiego w Brazylii żyjącego wydana, i służyć może nie tylko dla dzieci, ale jako podręcznik języka portugalskiego także i dla dorosłych.

Prócz tego są do nabycia książki polskie historyczne, naukowe, treści religijno-moralnej, tudzież książki do nabożeństwa.

Niektóre z nich wymieniamy po następujących cenach:

O opatrności Bożkiej	Egzempl. po 1 ^g 200	Adoracya Najśw. Sakramentu	1,000
Rozbiór Dekalogu	— — 1,000	Żywot św. Wincentego a Paulo	2,000
Czytanie postępowe	— — 1,400	Wzdychanie Gołębicy	— — 1,000
Żywot Pana Jezusa	— — 2,000	Mysł do Boga	— — 1,200
Chwalny św. Józefa	— — 1,000	Rotmistrz Włodek	— — 1,200
Żywot Ojca św. Leona XIII	— — 500		
Żywot św. Wojciecha	— — 2,000	Są to nader stósowne dzieła do bi-	
Pamiętka ślubna	— — 300	bliotek naszego polskiego ludu tu w	
Podarek ślubny	— — 1,000	Brazylii, i kto z powyższych dzieł so-	
Piekło	— — 1,000	bie 100 książek zamówi, to otrzyma	
Wykład ofiary Mszy św.	— — 2,000	20 procent rabatu od ogólnej sumy.	

Księgarnia Katolicko-Polska Praga da Ordem 1. 70.

[obok kościoła św. Jakóba]

W KURTYBIE.

Poleca: **skład papieru, przybory i KSIĄŻKI SZKOLNE**, dzieła naukowe, książki dla bibliotek ludowych i dla młodzieży, śpiewniki, podręczniki do pisania listów, zbiory powinszowań, przybory do rysunków, wzory do haftów, odbijanki i t. d.

Wielki wybór Książek do Nabożeństwa w różnych oprawach, obrazów, obrazków, krzyży drewnianych i mosiężnych, figur św., lichtarzy, różańców, szkaplerzy, medalików i wszelkich innych artykułów dewocyjnych.

CENY PRZYSTĘPNE!

Adresować należy: **Red. „Gazety Polskiej“**, albo do:

Livraria Leo Kirstein

CURITYBA, Praga da Ordem Nr. 70.

DRUKARNIA

Gazety Polskiej w Brazylii.

CURITYBA, PRAÇA DO ROSARIO N. 3.

zaopatrzona w wielki wybór różnego rodzaju czeionek, *przyjmuje do druku*: najrozmaitsze anonse i ogłoszenia, cyrkularze, rachunki, nagłówki do kopert i listów, adresa bilety wizytowe i t. p.

Za szybkie i czyste wykonanie ręczy się.

Nowo otworzona

Introligatornia

przy Drukarni „Gazety Polskiej“ w Kurytybie.

Rua Assunguy nr. 44

Przyjmuje wszelkiego rodzaju książki do oprawy, księgi kontowe i buchalteryjne, oprawę obrazów, map, oleodruków nacaganych na płótno, oraz wszelką robotę galanteryną wchodzącą w zakres introligatorstwa.

Bezpłatna pomoc!

POMAGAMY w wyszukaniu miejsca wszelkiej kategorii SŁUŻBIE I ROBOTNIKOM, tak w mieście jako i na prowincyi.

SŁUŻBODAWCÓW I PRACODAWCÓW prosimy zawiadomić nas o zapotrzebowaniu służby lub robotników.

Udzielamy także *informacji i pomocy* naszym czytelnikom w sprawach spornych, prawnych, lub innego rodzaju, czy to sami, czy przez naszych adwokatów.

Życie kulturalne

Wieczór humorystyczny

urządzony przez **artystę-humorystę** teatrów polskich w Królestwie

odbędzie się w Niedzielę dnia 14 b. m. w sali Tow. im. Tadeusza Kościuszki.

Początek punktualnie o godz. 8 wieczorem. Część czystego dochodu przeznaczona na galicyjskich powiedzian.

Szanowną publiczność polską o łaskawe przybycie uprasza uprzejmie

Bogusławski
artysta-humorysta.

Tow. św. Izydora

W DUŻEJ LAMANII.

Urządza dnia 17 b. m. bal, z którego czysty dochód przeznaczają na cele szkolne.

ZE „SOKOŁA“.

Zarząd „Sokoła“ zawiadamia druhow, że od 28 b. m. odbywać się będą ćwiczenia gimnastyczne w poniedziałki i czwartki każdego tygodnia o godzinie 8 wieczorem w sali tow. „Tad. Kościuszki“.

Zarząd.

„Victoria“.

Kinoteatr artystyczny przy ul. Com. Araujo przedstawia bardzo piękne sztuki z życia i komiki przy akompaniamencie doborowej orkiestry Sztuki nie mają tła niemoralnego z tego względu kinoteatr ten godnym jest polecenia.

Przedstawienia codzienne od godziny 7—9 wieczór.

W każdy dzień inny program; w soboty program nadzwyczajny.

Wstęp na 1 sekcję 500 rs.

12 biletów kosztuje 5\$000.

Podróżującym
polecamy w Porto União da Victoria

HOTEL J. Bilskiego.

Hotel odznacza się czystością i niskimi cenami.

Kółko Młodzieży Polskiej

w Kurytybie.

urządza dnia 26 b. m. w drugim dniu Świąt Bożego Narodzenia

Przedstawienie kinematograficzne

w teatrze »E D E N«.

Obrazy o widokach miast i krajobrazów Polski zamówione w S. Paulo.

Przedstawienie podzielone na 2 sekcye.

Początek pierwszej o godz. 7-mej
» drugiej » 8 mej

Czysty dochód przeznaczają się na cel budowy własnego domu. — O łaskawe poparcie i liczny udział uprasza

KOMITET.

Ogłoszenia

ANNE RUSZYŃSKĄ

i MARIANNĘ RUSZYŃSKĄ,

pochodzące z Królestwa, gubernji Warszawskiej, gminy Kutno, poszukuje matka

ZUZANNA RUSZYŃSKA.

Zgłosić się do Redakcji Gazety Polskiej w Curytyba, Praça do Rosario n. 3.

Potrzebna służąca

do małej familji, któraby umiała dobrze gotować, prać, i do innych robót domowych.

Zapłata dobra.

Zgłaszać się na Rua Aquidabam Nr. 231

Potrzebny jest na kolonię Massaranduba e Guarany, municypium Blumenau, Stan Santa Catharina.

nauczyciel-katolik,

któraby mógł prowadzić 2 szkoły o 1 1/2 km. odlegle. Początkowo 60000 miesięcznie; 50 morgów dobrej ziemi z paśnikiem i zabudowaniami. Ewentualnie zwrot kosztów podróży. Pierwszeństwo muzykalny. Adres: Rev. Padre Jose Góral, Massaranduba, Blumenau, Santa Catharina.

TOMASZA BIERNACKIEGO

młynarza, pochodzącego z Królestwa, poszukuje dla interesów pieniężnych brat

MICHAŁ BIERNACKI.

Zgłosić się do p. Franciszka Domuskiego. — Curytyba Rua Matto-Grosso. —

Potrzebna jest rodzina rolników któraby chciała osiedlić się na szakrze, w pobliżu Kurytyby. Na szakrze znajduje się wielki sad owocowy i odpowiednie pastwisko dla bydła. Informacje dokładne można otrzymać na ul. 15 de Novembro Nr. 106.

KONSERWATORJUM MUZYCZNE.

Kapelmistrz, uczeń Paryskiego Konserwatorjum **Leon Kessler** i śpiewak opery **Jerzy Wicherplennig** otworzą wkrótce w Kurytybie Konserwatorjum muzyczne i szkołę śpiewu.

Lekcje będą prowadzone na sposób europejski.

Każdy więc chociaż mniej zamożny będzie miał łatwą sposobność kształcić się w muzyce i śpiewie.

Zapisywać się można w Teatrze Hauera.

Ubezpieczenie Rodzin.

„A Segurança da Familia“.

TOWARZYSTWO WYPŁACAJĄCE RODZINOM SWOICH CZŁONKÓW POŚMIERTNE
POŁĄCZONE Z PREMIAMI.

Rua 15 de Novembro n. 57. (na piętrze)

Siedzibą Towarzystwa jest: *Curytyba* — Estado do Parana — Caixa Postal 181.

Rola i znaczenie „Gazety Polskiej w Brazylii” dla Polonii brazylijskiej

- integracja Polonii brazylijskiej
- pomoc w poszukiwaniu imigrantów - członków rodzin
- platforma ogłoszeniowa, handlowo-usługowa
- miejsce z bieżącymi informacjami - kursem pieniędzy, transportem
- informowanie o wydarzeniach w Polsce, np. o wojnie
- podtrzymywanie ducha religijnego wśród Polaków
- promowanie czytelnictwa i nauki
- wspieranie bezrobotnych w poszukiwaniu pracy
- docieranie do wielu warstw społeczeństwa

Bibliografia

- Gazeta Polska w Brazylii*, „Encyklopedia PWN”, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Gazeta-Polska-w-Brazylii;3904426.html> [dostęp: 15.10.2022].
- Gazeta Polska w Brazylii*, „Interia Encyklopedia”, <https://encyklopedia.interia.pl/dzienniki-czasopisma/news-gazeta-polska-w-brazylii,nId,1960420> [dostęp: 15.10.2022].
- Gazeta Polska w Brazylii*, „Polonijna Biblioteka Cyfrowa” <http://www.pbc.uw.edu.pl/view/divisions/Gaz=5FPol.html> [dostęp: 15.10.2022].
- Gazeta Polska w Brazylii*, „Wikipedia”, https://pl.wikipedia.org/wiki/Gazeta_Polska_w_Brazylii [dostęp: 15.10.2022].
- Groniowski K. *Polska emigracja zarobkowa w Brazylii 1871-1914*, Wrocław 1972.
- Mazurek J. *Kraj a emigracja. Ruch ludowy wobec wychodźstwa chłopskiego do krajów Ameryki Łacińskiej do 1939 roku*, Warszawa 2006.
- Mazurek J. *Polska i Brazylia. Bliższe niż się wydaje*. Warszawa 2020.
- Olcha A. (red.) *Emigracja polska w Brazylii. 100 lat osadnictwa*, Warszawa 1971.
- Polonijne wydawnictwa w Brazylii*, „Wirtualna Muzeum Polonii”, http://muzeumpolonii.uw.edu.pl/?page_id=1386 [dostęp: 15.10.2022].
- Pomnik siewcy w Kurytybie*, „Polonika”, <https://polonika.pl/polonik-tygodnia/pomnik-siewcy-w-kurytybie> [dostęp: 15.10.2022].
- Prawda. Czasopismo tygodniowe, przeznaczone dla ludu polskiego w Brazylii*, „Mazowiecka Biblioteka Cyfrowa” <http://mbc.cyfrowemazowsze.pl/dlibra/docmetadata?id=43671&from=publication> [dostęp: 15.10.2022].
- Stapor I. *Grafia dawnych czasopism Polonii brazylijskiej (na przykładzie "Gazety Polskiej w Brazylii")*, „Poradnik Językowy” 2016, nr 2, s. 67-78.
- Szulc Karol *weteran 1863-wydaw. "Gazety Polskiej" w Brazylii*, „Wielkopolskie Towarzystwo Genealogiczne GNIAZDO” <http://wtg-gniazdo.org/forum/viewtopic.php?f=2&t=19648> [dostęp: 15.10.2022].
- Wójcik W., *75 lat prasy polskiej w Brazylii (wspomnienia i refleksje)*, „Rocznik Historii Czesopiśmiennictwa Polskiego” 1968, 7/2, s. 261-274.

Dziękujemy za uwagę!

rt.rokicka@student.uw.edu.pl

k.jarzynska2@student.uw.edu.pl